

Datum 2019-09-30	Dnr 1-19	Mottagare Regeringskansliet
Utredare Lena Tingström	Direkt 031-698 6091	Miljö- och energidepartementet
Biologisk mångfald och områdesskydd lena.tingstrom@havochvatten.se		

Uppdrag om redovisning av arbete med att stärka det marina områdesskyddet

Redovisning av uppdrag i Havs- och vattenmyndighetens regleringsbrev för 2019 M2018/02934/S (delvis), M2018/00254/Nm, M2018/00563/Nm m.fl.

Havs- och vattenmyndigheten har i rubricerat regleringsbrev fått i uppdrag att redovisa arbetet med att stärka det marina områdesskyddet. Detta har gjorts bland annat med utgångspunkt i handlingsplanen för marint områdesskydd som Havs- och vattenmyndigheten redovisade år 2016.

Vi överlämnar härmed redovisningen.

Detta beslut har fattats av generaldirektören Jakob Granit efter föredragning av utredaren Lena Tingström. I den slutliga handläggningen av ärendet har även avdelningscheferna Mats Svensson och Niclas Törnell, enhetscheferna Mia Olausson och Inger Dahlgren, samt utredarna Malin Wilhelmsson och Elisabeth Anderberg medverkat.

Jakob Granit

Lena Tingström

Innehåll

Uppdrag om redovisning av arbete med att stärka det marina områdesskyddet.....	1
1. Sammanfattning	4
1.1 Inledning	4
2. Redovisning.....	5
Utgångspunkter från handlingsplanen för marint områdesskydd	5
2.1 Inrättande av marina skyddade områden	5
2.1.1 Vad har gjorts i arbetet med inrättande av marina skyddade områden sedan 2016.....	5
2.1.2 Vad görs i arbetet med inrättande av marina skyddade områden sedan 2016.....	6
2.2 Förstärkt och utvidgat skydd.....	7
2.2.1 Vad har gjorts i arbetet med ett förstärkt och utvidgat skydd	7
2.2.2 Vad görs i arbetet med ett förstärkt och utvidgat skydd.....	7
2.3 Etablering av ett nationellt ramverk	7
2.3.1 Vad har gjorts i arbetet med att etablera ett nationellt ramverk för marint områdesskydd	8
2.3.2 Vad görs i arbetet med att etablera ett nationellt ramverk för marint områdesskydd	8
2.4 Kunskapsuppbyggnad.....	8
2.4.1 Vad har gjorts vad avser kunskapsuppbyggnad i relation till marina skyddade områden	9
2.4.2 Vad görs vad avser kunskapsuppbyggnad i relation till marina skyddade områden	11
2.5 Uppföljning	11
2.5.1 Vad har gjorts i arbetet avseende uppföljning i marina skyddade områden	12
2.5.2 Vad görs i arbetet avseende uppföljning i marina skyddade områden	13
2.6 Samordningsbehov	13
2.6.1 Vad har gjorts avseende samordningsbehoven	13
2.6.2 Vad görs avseende samordningsbehoven	13
2.7 Ekonomiska styrmedel	15

2.7.1 Vad har gjorts avseende ekonomiska styrmedel	15
Satsningen "Rent Hav"	15
Projekt 2019	16
2.8 Fiskereglering i marina skyddade områden	18
2.8.1 Vad har gjorts i arbetet med fiskereglering i marina skyddade områden	18
2.8.2 Vad görs i arbetet med fiskereglering i marina skyddade områden	19
2.9 Behov av fortsatt stärkt arbete med marint områdesskydd	22

1. Sammanfattning

1.1 Inledning

Havs- och vattenmyndigheten har i regleringsbrevet för 2019 fått i uppdrag att redovisa arbetet med att stärka det marina områdesskyddet. Denna redovisning görs bland annat med utgångspunkt i handlingsplanen för marint områdesskydd som Havs- och vattenmyndigheten redovisade år 2016. De stora dragen i arbetet med ett stärkt marint områdesskydd följer tidigare års redovisningar och denna redovisning är en kortfattad rapport som fokuserar på att visa de framsteg som skett i arbetet under det gångna året.

Tidigare års redovisningar i ämnet kan med fördel användas som fördjupning i respektive kapitel.

Det ramverk som utvecklas för marint områdesskydd har det senaste året konkretiserats och mål för ekologisk representativitet har satts upp i Bottniska viken och Egentliga Östersjön. De vägledningar som behövs för att underlätta arbetet med marint områdesskydd baserat på det ramverk som tagits fram håller nu på att färdigställas. I detta arbete tas höjd för hur skyddet eventuellt skulle kunna behöva förändras för att möta ett förändrat klimat. Detta angreppssätt bedöms stämma väl överens med tankarna kring ett nytt mål för marint områdesskydd efter år 2020.

Fiskeregleringar i marina skyddade områden står fortsatt högt på agendan och Havs- och vattenmyndigheten har initierat arbetet med att förankra och samråda de förslag om fiskereglering i de marina skyddade områden där behov finns av denna typ av åtgärder.

Förslagen till havsplaner som varit ute på granskning under våren 2019, bearbetas nu för att lämnas in till regeringen i slutet av året.

De framsteg som gjorts inom arbetet med marint områdesskydd har till stor del sin grund i att regeringen gjort stora satsningar på Rent hav och specifikt för marint områdesskydd. Den tydlighet som finns kring dessa frågor, både vad det avser ekonomiska resurser och formuleringar i regleringsbrev till berörda myndigheter har varit avgörande för framstegen i arbetet. Havs- och vattenmyndigheten vill samtidigt understryka att ett fortsatt ökat anslag för skydd av värdefull natur (Naturvårdsverkets anslag 1:16) och arbete med marint områdesskydd (Havs- och vattenmyndighetens anslag 1:11) är avgörande för detta arbete framgent.

2. Redovisning

Utgångspunkter från handlingsplanen för marint områdesskydd

Havs- och vattenmyndigheten identifierade en rad specifika åtgärder som särskilt viktiga att fokusera kring för att nå etappmålet om 10 % skydd av havsmiljön genom ett ekologiskt representativt, sammanhängande och funktionellt nätverk av marina skyddade områden. I texten nedan beskrivs åtgärderna från handlingsplanen åtföljt av stycke med en sammanfattning av om vad som hänt sedan 2016 men med särskilt fokus på aktiviteter det senaste året.

2.1 Inrättande av marina skyddade områden

Länsstyrelsernas och kommunernas arbete med att inrätta nya marina skyddade områden eller förstärka befintliga områdesskydd bedömdes vara avgörande för att nå etappmålet. Arbetet med de planerade marina skyddade områdena och deras förvaltningsplaner behöver därför fortsätta och länsstyrelserna behöver få fortsatt stöd i detta arbete.

2.1.1 Vad har gjorts i arbetet med inrättande av marina skyddade områden sedan 2016

Havs- och vattenmyndigheten har lämnat 21 miljoner kronor i bidrag till kustlänsstyrelserna för arbete med marint områdesskydd, vilket innebär att varje länsstyrelse har erhållit 1,5 miljoner kronor för detta arbete, utöver de projekt som beviljats för särskilda åtgärder kopplade till marint områdesskydd. I samband med återrapporteringen kring länsstyrelsens användande av bidragen inkommer uppgifter om såväl genomfört som kommande arbete vad gäller inrättande av marina skyddade områden och de antal marina naturreservat som planeras i respektive havsområde är en preliminär uppskattning.

I **Bottniska viken** har fyra nya marina naturreservat samt ett kommunalt marint naturreservat beslutats sedan redovisningen 2016. Tack vare ökade resurser så har arbetet med att skapa underlag för områdesskyddet varit intensivare än tidigare.

I havsområdet har länsstyrelserna uppdaterat drygt hälften av alla marina bevarandeplaner (58 av 103 stycken). Länsstyrelsen i Gävleborgs län har uppdaterat samtliga av sina marina bevarandeplaner.

I **Egentliga Östersjön** har 11 nya statliga och ett kommunalt marint naturreservat samt ett marint biotopskyddsområde beslutats sedan redovisningen 2016. Tack vare ökade resurser så har arbetet med att skapa underlag för områdesskyddet intensifieras. Ett stort antal nya marina områden är inventerade och bedöms vara relevanta för vidare utredning

Naturvårdsverket har avslutat en förstudie för bildande av nationalparken Bästeträsk.

I havsområdet har länsstyrelserna uppdaterat 41 av 184 bevarandeplaner. Länsstyrelsen i Östergötlands län har uppdaterat samtliga av sina marina bevarandeplaner.

I **Västerhavet** har fyra nya marina naturreservat samt två marina biotopskyddsområden bildats sedan redovisningen 2016. Man har också på länsstyrelserna tagit fram en gemensam strategi för skydd och förvaltning av värdefulla marina miljöer i Västerhavet. Denna strategi påminner i stora delar om de regionala handlingsplaner som tas fram för marint områdesskydd i Bottniska viken och Egentliga Östersjön, men har en bredare ansats då strategin inte enbart riktas till marina skyddade områden.

I havsområdet har man uppdaterat drygt hälften av bevarandeplanerna (23 av 42 stycken).

2.1.2 Vad görs i arbetet med inrättande av marina skyddade områden sedan 2016

I **Bottniska viken** beräknas 2020 ytterligare 24 nya marina naturreservat kunna beslutas till 2020. Tack vare ökade resurser så har arbetet med att skapa underlag för områdesskyddet varit intensivare än tidigare. Det finns därför underlag för ytterligare naturreservat som dock inte bedöms kunna färdigställas till 2020 med befintliga resurser. En orsak till detta är att förankringen med markägare tar tid.

I en projektansökan som under hösten 2019 skickas in till Interreg Nord, som en fortsättning på SeamBoth; SeaRECON, nämner man möjligheten att etablera ett gränsöverskridande marint skyddat område tillsammans med Finland. Detta var något som också föreslogs i den nationella handlingsplanen för marint områdesskydd.

I **Egentliga Östersjön** beräknas nästan 30 nya marina naturreservat kunna beslutas till 2020. Tack vare ökade resurser så har arbetet med att skapa underlag för områdesskyddet intensifieras. Ett stort antal nya marina områden är inventerade och bedöms vara relevanta för vidare utredning, men man påpekar att för fortsatt arbete och fortsatt skydd behövs långsiktig finansiering. Naturvårdsverket avser att starta upp arbetet med bildande av nationalparken Bästeträsk, området som kommer omfatta marina miljöer. Nämndöskärgården är ytterligare en nationalpark som förväntas komma påbörjas inom en snar framtid. Havs- och vattenmyndigheten kommer stötta i arbetet med dessa nationalparker.

I **Västerhavet** beräknas 13 nya marina naturreservat kunna beslutas till 2020.

2.2 Förstärkt och utvidgat skydd

I handlingsplanen pekade Havs- och vattenmyndigheten på åtgärder som innebär att värdefulla havsområden får ett förstärkt skydd. Konkret föreslogs att förstärka relevanta delar av de så kallade fiskefria områdena med kompletterande områdesskydd enligt miljöbalken och att fler påverkansfaktorer skulle regleras i dessa områden så att de skulle bli så kallade opåverkade områden. Havs- och vattenmyndigheten föreslog även att länsstyrelserna skulle få i uppdrag att undersöka vilka fredningsområden för fisk det är som kan vara i behov av kompletterande områdesskydd enligt miljöbalken, genom t.ex. biotopskydd. Denna åtgärd föreslogs för att stärka skyddet av områdena till gagn både för livsmiljön och för fisken som en del i ekosystemet.

2.2.1 Vad har gjorts i arbetet med ett förstärkt och utvidgat skydd

I handlingsplanen för marint områdesskydd och i de efterföljande regeringsuppdragen om de så kallade opåverkade områdena (områden med ingen eller liten lokal mänsklig påverkan) har nu länsstyrelsen i Skåne län skickat ut förslag om det marina naturreservatet Skånska Kattgatt med syfte att vara ett opåverkat område. Även länsstyrelsen i Stockholms län har remitterat ett förslag till ett marint naturreservat Svenska Högarna med syfte att vara ett opåverkat område.

2.2.2 Vad görs i arbetet med ett förstärkt och utvidgat skydd

Länsstyrelsen i Kalmar län förbereder för att remittera förslag om naturreservatet Ölands södra rev som ett opåverkat område. Remissförfarande pågår för de föreslagna marina naturreservaten Skånska Kattgatt och Svenska Högarna med syfte att vara opåverkade områden. I projektet ReFisk som är ett samarbete mellan flera länsstyrelser i Östersjön kommer man under hösten att leverera ett underlag till Havs- och vattenmyndigheten med förslag till nya fredningsområden samt identifiering av vilka fredningsområden, både befintliga och föreslagna, för fisk som kan vara i behov av kompletterande områdesskydd enligt miljöbalken, genom t.ex. biotopskydd.

2.3 Etablering av ett nationellt ramverk

För att kunna utveckla nätverk av marina skyddade områden som stärker det samlade skyddet och levererar mer än summan av de enskilda marina skyddade områdena utvecklas ett enhetligt nationellt ramverk för adaptiv förvaltning av marina skyddade områden med tydliga processer, definitioner och begrepp. Ramverket är ett stöd för att planera, implementera och följa upp områdesskydd. För att åstadkomma ett effektivt skydd behöver man säkerställa att detta ramverk kan fungera både för enskilda marina skyddade områden och

nätverk av marina skyddade områden samt för den gröna infrastrukturen i havet. Det innebär bland annat att man sätter upp mätbara mål för ekologisk representativitet och funktionalitet i respektive havsområde.

2.3.1 Vad har gjorts i arbetet med att etablera ett nationellt ramverk för marint områdesskydd

Arbetet med att införa ett ramverk för marint områdesskydd pågår genom implementering i regionala handlingsplaner.

Under 2018 och 2019 har man tydliggjort de praktiska steg som behövs för att utveckla regionala nätverk av marina skyddade områden som är ekologiskt representativa och funktionella. Dessa steg bygger på internationell bästa praxis, präglas av stort deltagande hos berörda länsstyrelser och är samtidigt skraddarsydda för svenska förhållanden.

De regionala team hos länsstyrelserna som arbetar i Bottniska viken och Egentliga Östersjön implementerar dessa steg i arbetet. Dessa team har, tillsammans med kollegor på länsstyrelserna byggt konsensus kring konkreta och mätbara mål för hur mycket som behöver skyddas av de värdefulla ekosystemkomponenter som finns i respektive havsområde. Man har i detta sammanhang även satt upp mätbara mål för skydd med hänsyn till framtida klimatscenarier. Dessa mål kan vara vägledande för arbetet med uppdatering av målarbetet efter 2020.

2.3.2 Vad görs i arbetet med att etablera ett nationellt ramverk för marint områdesskydd

Arbetet bedrivs löpande under möten och workshops. Vid flera av dessa möten konsulteras experter och forskare och de förmedlar den senaste kunskapen till deltagarna. Havs- och vattenmyndigheten arbetar inom ramen för ett internationellt utvecklingssamarbete tillsammans med Sida under 2019-2022 där ett av fokusområdena är hållbar förvaltning av marina skyddade områden. Syftet med arbetet är bl.a. att stärka marina skyddade områdens effekt för att skydda marina miljöer samt hur skyddade områden kan inrättas i samverkan med myndigheter, civilrättsorganisationer och lokalbefolkning för att bidra till förbättrad ekonomi, ökat välbefinnande och minskad fattigdom. Erfarenheter från det nationella arbetet med marint områdesskydd kommer bidra till detta internationella arbete.

2.4 Kunskapsuppbyggnad

I handlingsplanen påtalade Havs- och vattenmyndigheten att det finns stora behov av bättre kunskapsunderlag när det gäller Sveriges havsområden. Ett förbättrat underlag skulle ge ökade möjligheter att uppnå ett mer ekologiskt representativt, sammanhängande och funktionellt nätverk av marina skyddade områden. Det gäller såväl vid val av områden för skydd, utveckling av bevarandemål som vid inrättande av bevarandeåtgärder. Två viktiga underlag i

detta arbete är djupdata och dess tillgänglighet samt en långsiktig marin kartering och tillgängliga kartor av havsområden, vilka är avgörande för framtagande av t.ex. naturtypskartor. Tillgänglig högupplöst djupdata är ett centralt och kritiskt kunskapsunderlag som idag omgärdas av hinder, vilket får konsekvenser även för förvaltningen. I handlingsplanen påtalades att det finns behov av att utveckla ett nationellt datavärdskap för marina yttäckande underlag.

2.4.1 Vad har gjorts vad avser kunskapsuppbyggnad i relation till marina skyddade områden

Havs- och vattenmyndigheten arbetar för ett förbättrat kunskapsunderlag när det gäller Sveriges havsområden, bland annat för att skapa ökade möjligheter för att uppnå ett mer ekologiskt representativt, sammanhängande och funktionellt nätverk av marina skyddade områden. Projektet Nationell marin kartering startade 2016 och ska pågå till 2020. Syftet med projektet är att täppa till de mest akuta kunskapsluckorna med hjälp av tillgängliga metoder och data och målet är att ha en heltäckande karta över marina livsmiljöer för hela Sveriges havsområde i en upplösning på max 250 m samt för några prioriterade län i upplösning 10 m. I projektet ingår också att kartera prioriterade utsjöområden och utveckla grundläggande underlag som djupmodeller och substratmodeller.

Tabellöversikten nedan summerar vad som är gjort och vad som är på gång att levereras. De leveranser som finns tillgängliga hos HaV genomgår nu en effekthemtagning, dvs. sortering, kvalitetsgranskning, produktbeskrivning och informationsklassificering. Arbetet förväntas vara klart 2020 Q1 och då finnas tillgängligt för intern och extern användning. Summering av planerade aktiviteter fram till 2020.

- Effekthemtagning
- Länskartering Uppsala, Gävleborg, Kalmar och Gotland (Epibentos, infauna, HUB, naturvärden)
- Storskalig kartering Västerhavet (utvecklingsprojekt, vad går att modellera och var saknas data)
- Ytsubstratmodell version 2.0 och eventuellt utveckla andra produkter t.ex. N2000 naturtyper

Nationell marin kartering (NMK) är ett projekt som utöver listade uppdrag och leveranser samlar kunskap, underlag, skapar nätverk och samarbetsytter för planering av hur Sveriges myndigheter, efter att projektet är avslutat, gemensamt kan ansvara för att Sveriges havsbotten blir kartlagt på ett sätt som är effektivt och gör nytta.

STATUS	AKTIVITET/UPPDRAG	KATEGORI	BESKRIVNING	TILLGÄNGLIGHET
Klar	Bratten	Högupplöst	Bathymetrisk 3D modell, backscatter	Lst Västra Götaland
Klar	Interpolerade djupmodeller	Högupplöst, 10 - 25 m	Batymetrisk 3D modell för alla län	Sjöfartsverket
Klar	Västerbottens län	Högupplöst, 10 m	Epibentos, Infauna, Sik, HUB, Naturvärden	HaV
Klar	Bottniska viken	Grov upplösning, 250 m	Epibentos, Infauna, Naturvärden	HaV
Klar	Hoburgs bank	Högupplöst 5-10 m	HUB, N2000 naturtyper, Naturvärden och arter.	HaV och SGU
Klar	Utsjöområden Västerhavet		Datainsamling inom 4-5 utpekade områden	HaV
Pågående, klart sommaren 2019	Norra Midsjöbanken	Högupplöst, 5 m	HUB, N2000 naturtyper, arter och habitat	(HaV och SGU)
Pågående, första version klar hösten 2019	Substratmodell	50 m	Veriosn 1.0	(SGU)
Pågående, första version klar hösten 2019	Nationell fiskkartering	Grov upplösning	Modellering uppväxtområden på befintlig data, Västkust och Östkust.	(HaV)
Pågående, klart hösten 2019	Kartering Östersjön	Grov upplösning, 250 m	Epibentos, Infauna, Naturvärden, HUB	(HaV)

Figur 1. Pågående och genomförda delar i arbetet med nationell marin kartering.

Konnektivitet

För att uppfylla målet om ett sammanhängande nätverk av marina skyddade områden ska skyddade områden vara integrerade med det övriga landskapet eller havsområdet med hjälp av korridorer och spridningsvägar för att möjliggöra konnektivitet, vilket även kan innebära en förbättrad möjlighet till anpassning till klimatförändringar. Kunskapsläget vad gäller konnektivitet och arters spridningsbiologi är bristfällig och Havs- och vattenmyndigheten har som en del av regeringens satsning på Rent hav avsatt medel för att stärka kunskaperna om konnektivitet och nätverkets koherens. Ett konkret behov är kunskap om vilka möjligheter olika organismer har att sprida sig mellan områdena via larvspridning och/eller aktiv migration. Havs- och vattenmyndigheten gav i uppdrag till SLU Aqua att sammanställa olika

organismers migrations- och larvspridningsavstånd samt populationsutbredningar i Östersjön och Västerhavet. Syftet med rapporten var också att utreda den nuvarande kunskapen om konnektivitet i svenska vatten och identifiera behov för ytterligare studier och analyser inom ämnesområdet som kan bidra till att ytterligare stärka nätverket av skyddade områden.

2.4.2 Vad görs vad avser kunskapsuppbyggnad i relation till marina skyddade områden

Programmet utförs inom respektive havsområde, med varierande metodik beroende på specifika behov kopplat till en viss marin miljö. Heltäckande kartunderlag för Bottniska viken finns nu tillgängligt och det nationella karteringsprogrammet fokuserade under 2018 på att ta fram kartunderlag för Östersjön samt utvalda utsjömiljöer i Västerhavet. Underlaget som tas fram används inom olika pågående processer som Havs- och vattenmyndigheten har drivansvar för. Till dessa hör bland annat framtagande av artutbredningskartor för utveckling av ekosystemkomponentlistor inom Mosaic och Grön Infrastruktur och till Symphony som används främst som ett verktyg inom havsplanering.

Problematiken kring tillgång till djupdata kvarstår, inga förändringar har skett sedan 2016.

I SLUs konnektivitetsrapport om olika organismers migrations- och larvspridningsavstånd samt populationsutbredningar i Östersjön och Västerhavet framgår det att det finns behov av fler studier för att ta fram spridningsmått för enskilda arter, särskilt evertebrater och icke-kommersiella fiskar. Studierna skulle med fördel kunna kombinera olika metoder (märkning, otolitkemi, genetik, modellering) för att få en bredare kunskap om både typiska avstånd som påverkar populationsdynamiken och maxavstånd som påverkar den genetiska avgränsningen av populationer. Det finns även ett behov av heltäckande artutbredningskartor, som kan användas för att göra rumsligt högupplösta analyser av konnektivitet, både genom larvspridningsmodeller och genom analyser av aktiv migration. För arter som främst sprider sig genom aktiv migration, dvs. främst kustlevande evertebrater och fiskar, finns ett behov av att göra motsvarande analyser i samtliga havsområden.

2.5 Uppföljning

I handlingsplanen beskrivs funktionaliteten i skyddet som hur väl skyddet är utformat för att långsiktigt säkerställa områdenas bevarandevärden. För att utvärdera bevarandemålens status, och se om de bevarandeåtgärder som vidtas har önskad effekt föreslogs en samordnad och effektiv uppföljning både inom och utanför skyddade områden.

2.5.1 Vad har gjorts i arbetet avseende uppföljning i marina skyddade områden

I ett uppdrag till SLU Aqua ska de marina skyddade områden där fiske reglerats följas upp för att möjliggöra en utvärdering av funktionaliteten i skyddet. Detta har också varit en fråga som lyfts av EU-kommissionen generellt i processer som rör fiskereglering i marina skyddade områden med stöd av artikel 11 enligt den gemensamma fiskeripolitiken, bl.a. i samband med antagandet av den delegerade förordningen kring fiskereglering i det marina skyddade området Bratten i Skagerrak. Uppföljning sker i de marina skyddade områdena Bratten, Kosterhavets nationalpark, Fladen, Lilla Middelgrund, Stora Middelgrund och Röde bank samt Morups bank. Under 2018 har fältstudier genomförts i dessa områden med bl. a. seglande drönare och videofilmning med betade kameror.

Havs- och vattenmyndigheten har även gett i uppdrag till ArtDatabanken att ta fram ett förslag till system för uppföljning i marina skyddade områden. Syftet med uppdraget är att utgöra ett stöd för Havs- och vattenmyndigheten och länsstyrelsernas arbete med skyddade områden och arter. Uppdraget omfattar att utveckla en uppföljning som kopplar till den framtagna handlingsplanen för marint områdesskydd och utvecklingen av ett ramverk för en adaptiv förvaltning. Förslaget ska visa hur uppföljningen av marina skyddade områden kan integreras med förslaget till biogeografisk uppföljning och även med nationell- och regional marin miljöövervakning. ArtDatabanken genomförde en analys av nuläget utifrån ett stickprov innehållande 315 Natura 2000-områden och 73 naturreservat som bedömts ha marina bevarandevärden. Bevarandeplaner prioriterades från skyddade områden som överlappar med Helcom- och Ospar-områden. Ytterligare information inhämtades från enkätundersökningar hos länsstyrelser samt Ekologigruppens utvärdering av uppföljning i skyddade områden. Information om påverkanstryck som råder i respektive naturtyp har inhämtats från senaste rapporteringen av art- och habitatdirektivet, samt från Helcom.

I resultaten från analysen framgår att endast tre län har registrerat planerad uppföljning i marin miljö, varav ett län har registrerat att uppföljningen också genomförts. Målindikatorer (s.k. mätbara mål) förekommer i få bevarande- och skötselplaner. Länsstyrelserna önskar mer öronmärkta medel för uppföljning av marina skyddade områden, framförallt till det som kan anpassas för områdesspecifika behov. I dagsläget är flera av metoderna för uppföljning för kostsamma för att kunna finansieras enbart av länen inom deras nuvarande budget, vilket begränsar vilka metoder som kan tillämpas. Länsstyrelserna anser också att det behövs en tydligare koppling mellan införda skötselåtgärder och uppföljning av dessa, samt en tydligare koppling mellan uppföljning och övervakning.

2.5.2 Vad görs i arbetet avseende uppföljning i marina skyddade områden

SLU Aquas projekt avseende uppföljning av effekterna av fiskereglering i de marina skyddade områdena kommer fortsätta under 2019 och 2020, nu troligen med det nya forskningsfartyget Svea.

ArtDatabankens fortsatta arbete kommer att fokusera på analys av kostnadseffektiva metoder som bör användas eller behöver utvecklas för uppföljning i marina skyddade områden.

2.6 Samordningsbehov

I handlingsplanen för marint områdesskydd påtalade Havs- och vattenmyndigheten behovet av en samordning mellan arbetet inom marint områdesskydd, havsplanering och grön infrastruktur i form av en koordinerad havsförvaltning. De politiska mål som fastställs omsätts i Havs- och vattenmyndighetens verksamhetsstrategi som ger övergripande mål för myndighetens verksamhet under 2018–2020. Den är baserad på vårt uppdrag och ansvar utifrån instruktion, relevant lagstiftning och politiken. Utifrån myndighetens uppdrag och baserat på strategin pågår arbete och processer som kopplar till detta regeringsuppdrag. Detta ställer krav på en koordinerad förvaltning för de processer och arbetsområden som Havs- och vattenmyndigheten förfogar över. Exempel på dessa processer och arbetsområden är bland annat arbetet med:

- åtgärdsprogram och fastställande av miljökvalitetsnormer i havsmiljödirektivet,
- handlingsplaner för marint områdesskydd,
- ekosystembaserad fiskförvaltning,
- havsplanering,
- grön infrastruktur, samt
- att genomföra, samverka och bidra till åtgärder för minskad klimatpåverkan, bättre klimatanpassning och ökad klimatkunskap.

2.6.1 Vad har gjorts avseende samordningsbehoven

Ett arbete på Havs- och vattenmyndigheten pågår för att utveckla arbetssätt så att man kan förstärka arbetet med ett helhetsperspektiv, i en koordinerad förvaltning, som ännu bättre bidrar till ett hållbart nyttjande och en hållbar utveckling av ekosystemen och samhället.

2.6.2 Vad görs avseende samordningsbehoven

Förbättrad samordning behövs med havsplanering, grön infrastruktur och nätverket av marina skyddade områden. Ett nätverk av marina skyddade områden är en samling enskilda marina skyddade områden som samverkar på

olika nivåer och täcker en variation av skydds nivåer utformade för att nå mål som enskilda marina skyddade områden inte kan uppnå. Bevarandemålen för nätverket kan sägas vara summan av de ingående målen för enskilda marina skyddade områden vilka sannolikt kopplas till arter och habitat listade enligt Natura 2000, Oskar och/eller Helcom. Mer övergripande mål för nätverk av marina skyddade områden relaterar till mål kopplade till ekologisk representativitet, konnektivitet och effektiv förvaltning. Detta innebär i sin tur att nätverken av marina skyddade områden ska bidra till att nå mål för hela havsmiljön.

Nätverk av marina skyddade områden är, om de visar sig vara effektiva, ett av flertal möjliga åtgärder som kan bidra till en god status hos de marina ekosystemen. Dessa nätverk utgör en del av den gröna infrastrukturen som är utformad för att gynna bevarandet av den biologiska mångfalden och dess förmåga att förse oss med ekosystemtjänster. Grön infrastruktur, i sin tur, är en delmängd av havsmiljön och dess ekosystem. Havsplaneringen skulle, förenklat kunna förklaras som en process där man geografiskt analyserar och ger vägledning kring olika havsbaserade verksamheter i ett större sammanhang i den marina miljön för att nå miljömässiga, sociala och hållbarhetsmål.

Nationella- och regionala handlingsplaner för nätverk av marina skyddade områden och grön infrastruktur är ett centralt planeringsunderlag för havsplaneringen och den vägledning för hållbar användning av havet som ska presenteras i förslag till statliga havsplaner 2019. I havsplanerna ska användningen av havsområdena anges. I nuvarande förslag anges tio olika användningar, t.ex. sjöfart, energi, yrkesfiske och natur. Användning natur (markeras med N) baseras på befintliga områdesskydd, planerade områdesskydd och riksintresseanspråk naturvård, resp. lek yrkesfiske när det gäller lek- och uppväxtområden. Planerade områdesskydd som förväntas ha kommit långt, eller beslutats 2021 ingår. Avstämningar har skett med kustlänsstyrelserna. Havsplanernas vägledning innehåller även ett nytt sätt att styra mot utvecklande av värdefulla ekosystemtjänster, Det finns områden där vägledningen anger att särskild hänsyn ska tas till höga naturvärden (markeras med n). Vägledningen om särskild hänsyn berör planering och tillståndsprovning, men riktas även till arbetet med utveckling av havsförvaltningen. De angivna områdena är då avsedda som underlag i förvaltningen med syftet att berörda myndigheter tillsammans med berörda sektorer arbetar vidare med de utpekade områdena, för att se om specifika åtgärder behöver vidtas så att särskild hänsyn tas till de höga naturvärdena. Åtgärderna kan handla om inrättande av nya områdesskydd, regleringar av olika verksamheter mm, eller så är dagens förvaltning tillräcklig i vissa områden.

För att öka kunskapen kring förvaltningsåtgärder som vidtas på olika nivåer, samt möjliggöra synergier mellan dessa, bör man sträva efter att försöka samordna förvaltningens ramverk mellan de olika nivåerna och så långt det är

möjligt, använda/utveckla en harmoniserad terminologi och metodik. Det är också motiverat att tydliggöra styrning av samt samordna olika processer kring planering och förvaltning. För att uppnå ett mer effektivt arbetssätt samt få stöd för åtgärderna hos berörda intressenter är det också motiverat att tydliggöra och samordna de olika processerna kring planering och förvaltning.

2.7 Ekonomiska styrmedel

När handlingsplanen utarbetades bedömdes den kunna genomföras inom ramen för myndigheternas befintliga resurser och de medel som finns inom havs- och fiskeriprogrammet för områdesskydd. Stora resurser hade reserverats inom programmet för att finansiera projekt kopplade till arbete med marint områdesskydd.

2.7.1 Vad har gjorts avseende ekonomiska styrmedel

Havs- och vattenmyndigheten har enligt regleringsbrev år 2017, 2018 och 2019 delat ut 12 miljoner, 30 miljoner respektive drygt 30 miljoner kr i bidrag till de 14 kustlänsstyrelser som arbetar med marint områdesskydd. Merparten av bidraget har gått till anställning av personal hos länsstyrelser samt till inventering av marina habitat för att samla in kunskap inför identifiering av nya skyddsvärda områden samt avgränsning.

Samtliga länsstyrelser belyser hur viktigt bidraget varit för arbetet med marint områdesskydd och ser mycket positivt på den satsning som görs för att stärka skyddet av marina miljöer. Bidraget har möjliggjort att länsstyrelserna har haft tillfälle att arbeta med flera marina områden i olika steg i processen.

Reservatsbildning och säkerställande skyddsarbete är en tidskrävande process, därför ser många länsstyrelser det som mycket positivt att satsningen är flerårig. Samtliga länsstyrelser är delaktiga i det samordnade arbetet som sker inom respektive havsområde för att ta fram regionala förvaltningsplaner för marint områdesskydd med målet att utveckla en adaptiv förvaltning av nätverket av skyddade områden. Detta är en del av handlingsplanen för marint områdesskydd och bidrar till genomförande av åtgärdsprogrammet för Havsmiljödirektivet och därmed också ett värdefullt verktyg för att nå god miljöstatus i havet.

I genomsnitt har länsstyrelser ägnat 60-90 dagar per län under år 2017 för arbete med marint områdesskydd. För 2018 och 2019 har länsstyrelserna fått riktade medel för att möjliggöra minst en heltidstjänst per län för arbete med marint områdesskydd.

Satsningen "Rent Hav"

Regeringen har genom den treåriga satsningen aviserat för 2018, 2019 och för 2020 en förstärkning av det marina områdesskyddet med 50 miljoner kronor årligen.

Havs- och vattenmyndigheten kan konstatera att denna satsning samt en tydlighet i ansvariga myndigheters regleringsbrev givit goda resultat vad gäller arbetet med marint områdesskydd. Dock är det viktigt att påpeka att arbetet med marint områdesskydd inte bör ses som ett avslutat projekt i och med inrättande av tillräckligt omfattande marina skyddade områden. Det arbete som utvecklas i ramverket för marint områdesskydd bygger på en adaptiv och väl utvecklad förvaltning som kommer att behöva ett eget anslag som säkerställer att nätverken av marina skyddade områden kommer förvaltas även då arealmål för marint områdesskydd uppnåtts.

Projekt 2019

Bidrag till länsstyrelser

Enligt regleringsbrevet för 2019 ska minst 30 miljoner kr betalas ut i bidrag till länsstyrelser för arbete med marint områdesskydd. Av dessa betalades 21 miljoner kronor ut i administrativt stöd jämnt fördelat till de 14 kustlänsstyrelserna. Detta bidrag ska användas för att slutföra ärenden gällande marint områdesskydd och stärka arbetet med bevarandeplaner, särskilt i nya objekt. Resterande del har betalats ut i särskilda satsningar för marint områdesskydd, se figur 4.

Särskilda insatser

Syftet med de projekt som beviljas stöd genom särskilda insatser är att länsstyrelser ska få möjlighet att samla in kunskap om den marina miljön för identifiering av skyddsvärda områden samt att utveckla förvaltningen av marint områdesskydd. Merparten av projekten är fleråriga och kopplar till genomförande av handlingsplanen för marint områdesskydd. Nedan följer tabeller som beskriver en del av de projekt som Havs- och vattenmyndigheten beslutade om 2017 -2019.

Projektbenämning	Länsstyrelse	Avslut	Totalsumma beslut	Beslutat för 2017
Marina skyddsvården runt Gotland	Gotland	2018	3 895 000	1 060 000
Ekosystembaserad förvaltning av BSPA Stora Nassa-Svenska Högarna – Stockholms skärgårds utmost i öster	Stockholm	2018	4 012 500	762 500
Stärkt Marint skydd Västernorrlands län	Västernorrland	2017	2 170 000	700 000
Naturvärden inom Fifång-Askö-Hartsö	Södermanland	2018	1 895 000	476 000
Naturvärden i Östgötska utsjöområden och havsvikar	Östergötland	2018	1 929 000	571 400
Marint skydd i Norrbottens län 2015-2019	Norrbotten	2018	4 100 000	1 100 000
Biologisk mångfald i grunda vikar - förvaltning genom grön infrastruktur och biotopskydd	Stockholm	2019	3 910 000	1 345 000
Åtgärder för att öka andelen marint områdesskydd i Gävleborgs län - MarPro-X	Gävleborg	2020	3 365 800	250 800
Limmiska och marina värden i Nationalparken Båsteträsk	Gotland	2018	892 600	553 800
Genomförande av handlingsplan för marint områdesskydd i Västerbotten	Västerbotten	2020	734 000	300 000
Skydd och förvaltning av marina områden - Västerhavet (II)	Skåne	2018	620 000	175 000
Kartering av marina habitat och bottenfauna i del av buffertzon väst inom Kattegatts fiskfredningsområde	Halland	2017	400 000	400 000
Marina naturvärden i Södermanland	Södermanland	2020	1 600 000	500 000
Intensifiering av arbetet med marina naturreservat i Hallands län enligt handlinesplanen för marint områdesskydd	Halland	2019	720 000	400 000
Förstärkt marint skydd i Blekinge - del 2	Blekinge	2019	707 000	475 000
Skydd av grunda vikar - förvaltning genom biotopskydd och marin grön infrastruktur	Kalmar	2019	820 000	500 000

Fig. 2. Beviljade särskilda åtgärdsprojekt inom marint områdesskydd 2017

Projektname	Länsstyrelse	Avslut	Totalsumma beslut	Beslutat för 2018
Skydd av haren i Bottenviken och Norra Kvarken	Norr- o Västerbotten	2020	4 587 200	864800
Marint skydd i Västernorrland- marina naturvärden	Västernorrland	2020	2 890 000	1 080 000
Åtgärder för att öka kunskapen om fiskbestånd och behov av fiskeåtgärder i marina skyddade områden	Gävleborg	2020	3 141 100	625 000
Förstärkning av projekt marina naturvärden i Södermanland	Södermanland	2020	1 592 500	477 500
Skydd av ålgräsängar runt Gotland	Gotland	2020	2 307 100	510 100
Identifiering och skydd av värdefulla marina områden i Östergötland	Östergötland	2018	850 000	850 000
Kompletterande kunskapsunderlag i marina skyddade områden	Kalmar	2018	575 000	575 000
Inventering av Kullabergs undervattensmiljöer och basinventering av dess undervattensgrottor, klippor och mjukbottnar.	Skåne	2018	870 000	870 000
Inventeringar inför marint områdesskydd	Västra Götaland	2019	690 000	195 000
Refisk 2.0 Ekosystembaserad fiskförvaltning och	Stockholm	2020	4 727 600	952 600

Fig. 3. Beviljade särskilda åtgärdsprojekt inom marint områdesskydd 2018

Särskilda satsningar marint områdesskydd	Länsstyrelse	Totalt beviljad	Utbetalt 2019
Marint skydd i Västernorrland- marina naturvärden	Västernorrland	2 890 000	980 000
Förstärkning av projekt marina naturvärden i Södermanland	Södermanland	1 492 500	517 500
Öka kunskapen om fiskbestånd och fiskeåtgärder i marina skyddade områden	Gävleborg	3 365 800	380 000
Skydd av harren i Bottenviken och Norra Kvarnen	Västerbotten	4 587 200	1 996 200
Inventeringar inför marint områdesskydd	Västra Götaland	690 000	495 000
Skydd av ålgräsängar runt Gotland	Gotland	2 307 100	820 700
ReFisk 2.0 Ekosystembaserad fiskförvaltning	Stockholm	4 727 600	1 975 000
Åtgärder för att öka andel marint områdesskydd - MarproX	Gävleborg	3 365 800	380 000
Genomförande av handlingsplan för marint områdesskydd	Västerbotten	734 000	160 000
Marina naturvärden Södermanland	Södermanland	1 600 000	360 000
Skydd av grunda vikar - förvaltning genom biotopskydd	Kalmar	820 000	160 000
Förstärkt marint skydd i Blekinge - del 2	Blekinge	707 000	64 000
Intensifiering av arbetet med marina naturreservat	Halland	720 000	160 000
Biologisk mångfald i grunda vikar	Stockholm	3 910 000	240 000
Fågelinventering Kattegatts utsjöbankar	Halland	1 382 852	499 536
Summa:		33 299 852	9 187 936

Fig. 4. Beviljade särskilda åtgärdsprojekt inom marint områdesskydd 2019

2.8 Fiskereglering i marina skyddade områden

Marina skyddade områden där fisket regleras är ett centralt verktyg i en ekosystembaserad förvaltning. Använt på rätt sätt kan fiskereglering i skyddade områden tillgodose både naturvårdens och fiskeriförvaltningens intressen, eftersom friska hav med välbevarade livsmiljöer är en förutsättning för ett långsiktigt hållbart fiske. I arbetet med att stärka funktionaliteten i skyddet ingår att vidta nödvändiga bevarandeåtgärder. Havs- och vattenmyndigheten arbetar fokuserat med dessa frågor och flera vägledningar och rapporter omfattar fiskereglering i marina skyddade områden.

2.8.1 Vad har gjorts i arbetet med fiskereglering i marina skyddade områden

Myndigheten har infört regleringar med stöd av Artikel 11 i den gemensamma fiskeripolitiken i Bratten, i Skagerrak. Myndigheten har också infört nationella föreskrifter som begränsar räkrålning i Kosterfjorden – Väderöfjorden. Vad gäller övervakning och kontroll av fiske som bedrivs i dessa områden sker detta i realtid, vilket möjliggjorts genom det krav på AIS som följt regleringarna

av fiske i dessa två marina skyddade områden. Vissa av de observationer som myndigheten har gjort har lett till att förundersökning om brott inletts.

2.8.2 Vad görs i arbetet med fiskereglering i marina skyddade områden

Havs- och vattenmyndigheten arbetar löpande med att reglera fiske i marina skyddade områden för att bidra till att nå bevarandemålen. Regeringen har också uppdragit åt Havs- och vattenmyndigheten att identifiera åtgärder i syfte att nå bevarandemålen i samtliga marina skyddade områden till 2020 med fokus på fiske. Havs- och vattenmyndigheten fick i november 2017 ett uppdrag av regeringen att komma överens med berörda medlemsstater, i detta fall Danmark och Tyskland, om att reglera fisket i syfte att nå bevarandemålen i de marina skyddade områdena Fladen, Lilla Middelgrund, Stora Middelgrund och Röde bank samt Morups bank i Kattegatt. Berörda medlemsstater har nått en överenskommelse om skälen för de föreslagna åtgärderna samt det vetenskapliga underlag som ligger till grund för dessa. Diskussioner pågår mellan länderna om vilka fiskeregleringar som ska införas i de aktuella marina skyddade områdena.

Havsområdesvis samordnat arbetssätt

I enlighet med Havs- och vattenmyndighetens vägledning för arbete med fiskereglering i marina skyddade områden, får Havs- och vattenmyndigheten in underlag från länsstyrelserna när det rör behov av bevarandeåtgärder i marina skyddade områden. Bedömningarna i dessa underlag kan variera mellan länsstyrelser vad avser behov av fiskereglering. Vad som av en länsstyrelse kan uppfattas som ett hot, kan av andra länsstyrelser bedömas på ett annat sätt. Efter att underlag inkommit till Havs- och vattenmyndigheten krävs en process för bland annat analys, samråd och samordning med angränsande län. Underlag behöver även gås igenom vetenskapligt. Dessa processer är ofta resurs- och tidskrävande.

Utifrån uppdrag från regeringen med snäv tidsgräns och ovanstående erfarenheter har Havs- och vattenmyndigheten sett en möjlighet att utveckla arbetet med fiskereglerande åtgärder havsområdesvis där myndigheten håller i samordningen av arbetet, inklusive samråd för att införa nödvändiga bevarandeåtgärder att nå målet till 2020. Myndigheten ser en möjlighet att utgöra en plattform för samlade diskussioner och samråd mellan berörda länsstyrelser, fiske- och miljöorganisationer havsområdesvis. Myndigheten har under maj 2019 haft tre möten med länsstyrelser och vetenskapliga institutioner i havsområdena Bottniska viken, Egentliga Östersjön och Västerhavet – där samtliga krav från länsstyrelserna över områden i behov av nödvändiga bevarandeåtgärder har genomlysts. Arbetet fortlöper med samrådsmöten med representanter från fiskets organisationer, miljöorganisationer, kustlänsstyrelser, vetenskapliga institutioner,

Jordbruksverket och Naturvårdsverket under oktober 2019 och därefter planeras löpande avstämning via en ny websida. Havs- och vattenmyndigheten planerar därefter att remittera förslag havsområdesvis.

Vissa av de marina skyddade områdena där det identifierats behov av fiskereglering för att nå bevarandemålen ligger utanför trålgränsen och åtgärder som vidtas måste ske i överenskommelse med andra länder. Exempel på sådana marina skyddade områden är Skånska Kattegatt och de Natura 2000 områden främst till skydd för tumlare som utsågs av regeringen 2016. När det gäller förhandlingar med andra medlemsländer inom ramen för artikel 11 i den gemensamma fiskeripolitiken, finns en samlad syn bland medlemsländer att det rör sig om mycket tidskrävande processer. Dels finns det stora krav på samråd, dels är processen förhållandevis ny, och EU-kommissionen har nyligen tagit fram riktlinjer för detta arbete. I de områden som ligger utanför trålgräns vill myndigheten uppmärksamma regeringen på att det trots pågående insatser som syftar att nå relevanta och ändamålsenliga bevarandeåtgärder i samtliga marina skyddade områden till 2020, kan bli förseningar i förhandlingar med andra medlemsländer som kan ha en annan syn på vilka fiskeregleringar som är nödvändiga i ett område med pågående fiske. Förhandlingar med andra medlemsländer kan även ha påverkan på slutresultatet om det visar sig att de åtgärder som Sverige anser nödvändiga inte accepteras av andra medlemsländer. Detta kan få olika följder, antingen ett möjligt försämrat skydd i den gemensamma rekommendationen eller att Sverige väljer att låta kommissionen lägga fram förslag enligt ordinarie lagstiftningsförfarande. Det sista alternativet innebär troligen en än mer tidskrävande och osäker process vad gäller uppnådda resultat.

När det gäller övervakning av fiskeverksamhet ser Havs- och vattenmyndigheten en möjlighet att genom ett samordnat havsområdesvis arbetssätt, kunna föra in delar om övervakning i förslag om bevarandeåtgärder när de utarbetas och samråda om helheten i ett sammanhang. Myndigheten framhåller att det är viktigt att reglerna utformas på ett sådant sätt att de är möjliga att övervaka samt att metoderna för kontroll och analys utvecklas. Därmed kommer erfarenheterna från tidigare processer även bidra till en mer ändamålsenlig avgränsning av de skyddsområden, till exempel vad det gäller zoner som införs. Havs- och vattenmyndigheten avser att under de kommande åren att fortsatt prioritera dessa frågor. Allt eftersom ytterligare åtgärder för att reglera fiske i marina skyddade områden införs, kommer kontrollbetinget att utökas avsevärt. Myndigheten ser det därför som nödvändigt att regeringen ser över huruvida de samlade resurserna för kontroll är tillräckliga.

Myndigheten ser, med ett havsområdesvis samordnat arbetssätt, en möjlighet att bättre svara upp mot förväntningarna när det gäller en koordinerad förvaltning för införande av fiskereglering i marina skyddade områden samt en tydligare koordinering med det arbete som pågår kring framtagande av regionala handlingsplaner för marint områdesskydd med syfte att etablera ett

ekologiskt representativt, sammanhängande och funktionellt nätverk av marina skyddade områden per havsområde.

Kontroll av fiskeverksamheter i marina skyddade områden

Vid reglering av marina skyddade områden följer krav att kunna övervaka de områden som skyddas, detta i syfte att kontrollera att fiske inte bedrivs i de områden där yrkesfiske är förbjudet. Bratten är till exempel det största marina skyddade området i Skagerrak. I regleringen av området följer också reglering av fisket. Inom Bratten finns det fiskefria zoner där det är helt förbjudet att fiska, endast genomsegling/transitering är tillåtet. En del i regleringen innebär att det finns ett krav på att, som komplement till VMS (Vessel monitoring system), även ha AIS (Automatic Identification System) klass A påslagen när yrkesfiske bedrivs inom Bratten. Genom VMS och AIS ges möjlighet att övervaka var fiskefartygen befinner sig och särskilt övervaka de fiskefria zonerna.

För att kunna genomföra och utveckla Havs- och vattenmyndighetens arbete med övervakning i de marina skyddade områdena behövs ett bra systemstöd. I anledning av detta tilldelades projektet Fartygsaktiviteter budgetmedel (4 mkr) från anslag 1:11, villkor 5. Detta i syfte att vidareutveckla möjligheterna att övervaka skyddade områden genom att tillgängliggöra VMS och AIS data i realtid och rapportering ur ett historiskt perspektiv.

Projektet utgör delvis den svenska delen av ett samarbete (union VMS) mellan EU-kommissionen (DG-Mare) och ett antal medlemsstater om utveckling av myndighetsprogram för fartygsövervakning.

Havs- och vattenmyndigheten har för delar av projektet även medel från Europeiska Havs- och fiskerifonden.

Den andra delen av projektet, som utvecklas under år 2019, är att vissa komponenter i systemet kommer att utvecklas för övervakning av områdesskydd. I denna del finansieras arbetet genom budgetmedel från anslag 1:11, villkor 5.

Hittills under 2019 har två viktiga funktioner för områdesövervakning utvecklats. Den ena rör en kartmotor som kan hantera import av kartlager, t.ex. ett lager med begränsningsytan för Bratten eller Kosterhavets nationalpark. Kartmotorn möjliggör även att egna områden definieras. Den andra funktionen är en regelmotor som kan kopplas till området. Här kan bestämmelser som gäller för ett område anges. Uppgifter från VMS, AIS eller andra framtida fartygspositionskällor stäms sedan av mot reglerna. Larm kan sedan också kopplas till situationer då reglerna bryts eller prognostiseras att brytas. Den fortsatta utvecklingen kommer bl.a. att omfatta möjligheter att hantera historiska data för uppföljning.

Genom att bidra till god regelefterlevnad bidrar projektet till att beslutade fiskförvaltningsåtgärder med tillhörande kontrollåtgärder får effekt och därmed ger grunden för ett långsiktigt hållbart fiske.

2.9 Behov av fortsatt stärkt arbete med marint områdesskydd

De satsningar som gjorts för arbete med ett stärkt marint områdesskydd är och har varit avgörande för att bidra till att nå etappmålets arealmål och kvalitetsmål. Det har möjliggjort att länsstyrelserna har tillräckligt med personal för att arbeta med att utveckla det ramverk som krävs för att implementera en adaptiv förvaltning av nätverken av marina skyddade områden. Samtidigt är det viktigt att poängtera att arbetet med adaptiv förvaltning är ett långsiktigt arbete som kräver en fortsatt resurstilldelning med tillhörande tydlighet kring ansvarsfördelning. Att de marina skyddade områdena är inrättade är inte tillräckligt utan arbetet kräver en fortsatt förvaltning, där uppföljning av bevarandemålen är en nödvändig byggsten för att säkerställa att nätverket av marina skyddade områden är ekologiskt representativt, sammanhängande och funktionellt.

Nätverken av marina skyddade områden följer de gränser som havsområdena är indelade i; Bottniska viken, Egentliga Östersjön och Västerhavet. Idag saknas en befintlig formell samordning av havsområdena. Arbetet med de regionala planerna för marint områdesskydd samordnas av Havs- och vattenmyndigheten, men för en fortsatt adaptiv förvaltning av nätverken av marina skyddade områden där utvärdering sker såväl på områdesnivå som på nätverksnivå saknas ett utpekat mandat. Formerna för en sådan samordning av havsområdena kommer behöva utredas ytterligare.

Om medelstillelningen minskar kan detta komma att innebära risker för rekreation, havets ekosystem, fiske och fisken.